

פרוטקול מס' 110

מישיבה ועדה הכספיים

שהתקיימה ביום ד', ה' באב תשל"ד (24.7.74) בשעה 09.00

נ כ ח ו :

חברי הוועדה:

- י. קרגמן - היו"ר
- א. אפרת
- ש. ארליך
- מ. ארנס
- י. בדר
- י. גולן
- ש. לורנץ
- א. קלמד
- י. ש. פלומין
- ד. קורן
- ה. קורפו
- א. שוסטק
- מ. שחל
- א. הונן

פוזמנים:

- ד. שטאוב - משרד האוצר
- גב' שווייזד - משרד האוצר

א. קרשנר - מזכיה הוועדה
ד"ר ג. קיסטנון - היועץ המשפטי לוועדה

השמה: ש. ברקן

סדר-היום: חוק מס מימון רכש (הוראת שעה), תשל"ד-1974

היו"ר י. קרגמן:

אני פותח את הישיבה.

י. בדר:

אני מציג שנוזמין את שר-הקליטה, כדי שיביע את דעתו על ביטול זכויות העולים בחוק הזה. מטילים כאן גם על ענלים שהם פטורים במשך חמש השנים הראשונות. אני מניח שחשה לא יודע שעומדים לעשות כך, היות וזה לא כתוב בבירור בחוק. אני רוצה שלפחות נתלים להזמין אותו, כדי שיכיר את החוק.

היו"ר י. קרגמן:

אשאל את השר אם הוא מוכן לבוא, ואסביר לו את הצעתך.

סעיף 4

(היו"ר קורא את הסעיף)

היו"ר י. קרגמן:

אבקש להסביר מה נאמר בחוספת ב' לחוק.

ד. שטאוב:

בחוק מס רכוש נקבע שהמס משתלם על פי שווי קצוב וקבוע בחוק. לכל דונם מטעם וקרע, לכל מטר מרובע של בנין המשמש בחקלאות ולכל מטר מעוקב אם מדובר על קובטורה. משום כך כתוב בחוספת ב' שגם המס הזה יהיה קצוב, לפי אותו קריטריון. לפי השווי כפול מדד של T, 7, הסכום שמופיע כאן בחוספת ב' הוא תוצאה של הכפל הזה, כי חשבנו שמוטב לכתוב כבר את המס הקצוב כפי שהוא מתקבל מראשית.

היו"ר י. קרגמן:

כאשר דנו בסעיף 3 (ב) נאמק פ לנו שהתרחבות נעשו בשנת 1972 וכלכו מציעים כאן מקדם של 2. שיעורי המס עליהם מדובר בסעיף 4 נקבעו כבר ב-1961 ולכן צריך היה להציג מקדם 10. לפי אותו הגיון. אפנה מבחין לכת עד כדי כך, אך אני חושב שהאוצר צריך היה לבקש כאן מקדם יותר גבוה - במיוחד שאנחנו יודעים שהאוצר מבקש כבר להעלות את השיעורים האלה. אם נעלה יותר מאותו את השיעורים, כפי שהאוצר עשוי לבקש, זה לא יחול על הסעיף הזה, כי באן לא נקבע מקדם אלא סכום סופי.

ד. שטאוב:

במס רכוש אנחנו מציעים מקדם 2.5 לגבי קרקעות ומטעים, ומקדם 4 לגבי הבניינים. אין אנחנו מביאים כאן את הפיתוח, אך כאשר לקחנו לעוגמת שווי של פרדס נוחן פרי כ-1,100 לירות ושנוי של פרדס שאינו נוחן פרי 650 לירות - החוספת שלנו מבוססת על הסכום הגבוה יותר העליון מחשבים את הכפל 1.7. זה מתאים להוצאות של נמיצת דונם מטע, בלז טקסום הקרקע. ייתכן שזה קצת פחות מתחתן שאפשר לקבל במסירת חופשית, אבל אם הקרקע היא באמת חקלאית, המחירים לא כך כך גבוהים.

היו"ר י. קרגמן:

אינני חושב שמוצא להעריף דונם מטעים בקרקע שמזנה ובכפר-סבא באותו מחיר.

ד. שטאוב:

אם המטע נמסר בכפר-סבא או פרעננה, לגבינו זהו איננו צריך לעדננו ואז מבואים בחשבון גם את ערך הקרקע. ואולם אם בעל המטע מתחננס מן המטע וזו עיקר פרנסתו, אנחנו מחשבים רק 2650 - אנחנו יוצאים פחות. היתרה שלא צריך לנשל חקלאים מפרנסתם. אם הוא מתחננס בעיקר ממשהו אחר, הרי שהוא איננו חקלאי. זאת בעיה מיוחדת, ואני מציג שנדון בה בנפרד.

הבטחתי לחבר-הכנסת בדר שאם אמצא עוד פטור שלא הוזכר, אזכיר אותו במיוחד: ההסתדרות הציונית פטורה ממס על-פי האמנה בינה לבין ממשלת ישראל. לפי בקשת יושב-ראש ההסתדרות הציונית אנחנו מתכוונים לבקש כאן תיקון.

סעיף 9 (היו"ר קורא את הסעיף)

ד"ר קיסרון: המוונה היא ששר האוצר ימנע לאפשר לאדם שבידו מלווה אשר זמן פירוטו יגיע רק בעוד 5 שנים, להשתמש בתעודות אלה כדי לשלם מס רבש עמסיו.

י. בדר: אני מסכים שהתנאים ייקבעו בתקנות, אך רק בתנאים ששם לא ייקבע מי רשאי לנהוג כך, אלא ייקבעו תנאים כלליים שונים לכל.

גב' שווייד: המוונה שלנו היא שבתקנות תיקבע ההצעה והגובה התצורה מסוימת שהיא האוצר ימצא לנכון מאותו זמן, לצורך חישוב ערך איגרות המלווה. מובן מאליו שהצו יהיה כללי, שווה לכולם.

א. שוטסק: אם שר-האוצר יכריז על אפשרות פדיון של איגרות מסידרה מסוימת או ממלווה מסוים הרי שזה משפיע על כל מחזיקי האיגרות האלה, אפילו הם מתכוונים להמשיך ולהחזיק בהם ואינם באים לסלק עם האגרות האלה את חובותיהם למס רבש. אני חושב שזה נגדם להם צוול, וצחית לנרמל בכלל על הסעיף הזה. בשום תוק אחר לא מאפשרים/מס על ידי פדיון אגרות מלווה. לשלם

ש. לורנץ: אני לא מתנגד שהיה הקלה לאגרות, אך השאלה היא אם זה מוצא את המדינה הכוללת היא לספוג כספים מן הציבור, והייתה מבינה אילו נחמות אפשרות פדאה כדי לגבות מס, אבל כאן הרי למעשה גובים במלווה אחד איגרות של מלווה אחר.

ח. קורטוב: התורה הוא מפור: האגרות לא יקבעו לפדיון שמונה שנים יוחת מאותו, במקום מעוד זמן קצר.

מ. שחל: צריך קודם כל להיות ברור שהתקנות יתייחסו לסוג מסוים של מלווה, או לסוג מסויים של אגרות אבל בשום אופן לא לסוג מסויים של תימבולמס; זה פסול.

צחית להיות ברור שכל אלה שאינם חייבים במס אך בידיהם תעודות מן הסוג שצויין בתקנות, ימשיכו להחזיק בהן עד למועד הנקוב. צריך לחת את הדעת על כך שאלה גם כן לא יוכלו לרעה.

א. רונן: אני מסכים עם חבר הכנסת לורנץ שיש כבר יוחת פדי סוגים של מלווה נאגרות, ועכשין עוד באים להחליף אגרות מסוג אחד במלווה מסוג אחר, אם

במקום כל אלה היה מס, הייתי מסכים שאפשר יהיה לפדות איגרות כדי לשלם מס - אפילו אם שיעור המס היה קטן יותר, הייתי תומך בזה. ההסתייגות שלי באה משום שאנחנו לא יוחזים בדיוק מיצד הדברים יסתדרו. ייתכן שמישהו יילך עם חיוב המס לפי חוק זה, בבנק ישראל יפרו אגרות בסך 100 אלף לירות שיש בידו כדי שישלם את המס, אבל הוא יחליט לשלם את המס רק בעוד חצי שנה ובינתיים הוא יעביר את המס למעשה אתה גותן הלוואה לאיש שחייב בחשלומו מס. כיצד תקבעו את מחיר הפדיון של האגרות, ואיזו ריבית הוא יקבל?

היו"ר י. קרנמן: זהו בדיוק מה שייקבע בתקנות. אם אתם רוצים לראות אותם, אפשר לבחוב באישור ועדת הכספים".

י. גולן: מבחינה כלכלית העניין לא ברור. הרי מטרת המס הזה היא לספוג מסך ובאן אתה מפשיר כסף מוקפא. האם המטרה היא למנוע מאנשים לקחת אשראי גוסס כדי לשלם את המס?

ה. קרנמן: המשק חייב כבר 32 מיליארד לירות במילונות. מה שבאים להציע כאן מכוון להרגיל את הציבור שבמקום לפדות מלווה אחד המתקרב לזמן פירעון מחליפים אותו במלווה אחר ואז הכסף נשאר מוקפא לצוד כמה שנים. לפי דעתי זאת פעולה נכונה מאד. צריך רק לקבוע בתקנות מהו המס, ואינני חושש מניצול לרעה של סעיף זה על ידי שר האוצר. אין סל חשש שיהיה אפליה בין איש לאיש; זה לא יעמוד בפני חביצה לבג"ץ. אם תמדי העובדה הוציאם בסך, שאפשר להוסיף שהתקנות יהיו באישור וועדת הכספים, אבל אני לא מייחס לזה חשיבות רבה.

ש. ארליך: לפי דעתי יש כאן כוונה כלכלית ראויה לציון. אחת הצרות של המשק שלנו, שהוא עובר מצב של חוסר עזר למצב של חוסר עזר. לפעמים רוצים לספוג בבת-אחת כסף רב, ואחרי שנה, ואפילו פחות, מתברר שהסכום יוחר מדי וצריך להזרים כסף למשק. אני ממך על שיקול דעתו של שר האוצר בקביעה איזה מלווה יובאו לפדיון בהתאם. כמובן, אפשר להחמיר "באישור וועדת הכספים".

א. שוסטק: זה ישמש תקדים למל מיני מיסים. מדוע אי-אפשר לשלם גם מס הכנסה באיגרות?.....

היו"ר י. קרנמן: אינני חושב שהמצב הוא, שאנשים רוצים להתפטר מאיגרות. זאת השקעה מצויינת. הכוונה היא רק להקל על אלה הזקוקים להקלה, תינתן ואין להם כסף מזומן.

צ"ח ארנון: אני רוצה לענות לחברי-הכנסת שחל ורונן. אינני רואה כל אפשרות ששר האוצר יוציא תקנות אינדיבידואליות. זה לא ייתכן, כי בית-הדין הגבוה לצדק יפסול זאת מיד. ברור שהתקנות יהיה כלליות: קידרה מסויימת

או מילווה מסויים. במקרים מסויימים, כאשר היה מקום להוראות אינדיבידואליות, נכתב בחוק במפורש: "השם רשאי לתת הוראות לצורך זה, אם דרך כלל ואם לקבוצה מסויימת ואם לחייב מסויים". כל עוד שאין הוראה כזאת בחוק, ברור שהתקנות יהיו כלליות ושוות לכל. כמובן שזה יחול רק על אלה שהיבנים במס רכש; מי שאינו חייב במס אינו רשאי לפדות את האגרות אלא במנועה שנקבע להם. כדי להבטיח זאת, תשלום המס ייעשה בד בבד עם פהיון האגרות - זה בוודאי ייקבע בחקנות. אפשר כמובן להוסיף שהתקנות יהיו באישור ועדת הכספים, ואם חברי הוועדה הוציאו בכך - אפשר לפרט את התנאים שייקבעו בחקנות: הבטחת צורת השימוש באגרות, קביעת הריבית וזכיוצא באלה.

היו"ר י. קרבמן: אם זה יהיה ממילא באישור ועדת הכספים, יהיה לנו זמן מתאים לדון בכך.

ד. שטאוב: עבשיו יש להביא בחשבון שמדובר כאן על מס חד פעמי על הון, שלא הובא בחשבון על-ידי המפעלים, למשל, בכלקולציות של הנזילות השוטפת שלהם. לכן, צריך להקל עליהם. מבחינת הממשלה זה די חיובי אם אפשר לספוג איגרות שמועד פרעונן מגיע בצורה זמן לא רב. התנאים של האגרות האלה מצויינים, וממילא ישחמש בזכות זאת רק מי שאין לו ברירה.

סעיף 10 (היושב-ראש קורא את הסעיף)

שנ"ר ארליך: הסעיף הזה מיוחד. ברור לי שמישהו מתכוון להטביע את החוק הזה בחוק מס-רכוש, ועל-ידי כך הוא יתפך לקבוצה. אני לא רוצה להצמיד את שני החוקים האלה.

ד"ר קיטרון: אם אין כאן סעיף כזה, צריך יהיה להעתיק את כל ההוראות האלה מחוק מס רכוש, ועל ידו כך לנפח את החוק הזה ללא צורך.

סעיף 11 (היושב-ראש קורא את הסעיף)

ש. ארליך: אני מציע למחוק את המלים: "ולא יותח"; אני רוצה שיוותר הניכוי ממס-הכנסה.

בדר: לולא היה סעיף זה כאן, מס הרכש היה נחשב, לפי החוק הכללי, כהוצאה עיסקית מותרת לניכוי. אי-אפשר להגות שם על עסק איננו הוצאה.

היו"ר י. קרבמן: אם זה יוכר לצורך ניכוי ממס, החוק לא ייתן שום דבר.

ש. ארליך: אני מסכים להטיל אפילו מס יוחר גבוה, ובלבד לא לפגוע בעיקרון שהוצאות מובאות בחשבון לצורך מס-הכנסה.

י. ש. פלומין: זו הפעם הראשונה בדיני מסים ומילונות שאנחנו נתקלים בחוק שהוא מס ולא מלווה, ובכל זאת אי-אפשר לנכות מס-הכנסה. הרי זה ממשיך הפקעת רכוש. אי-אפשר לומר שזה מבטל את צורך החוק כולו, כי המס יכול בעיקר על מגרשים המוחזקים בחלקם הגדול על-ידי מי שאינם סוחרים - כלומר אי-אפשר יהיה לנכות את המס. אני מעריך שלפחות 100 מיליון לירות יבואו מאנשים המחזיקים במגרשים ואינם סוחרים, כלומר שבשלב זהו הפסד נטו. אנחנו חייבים לבלום תהליך זה באיבו אחרת אנחנו פותחים כאן פתח לחקדים מסוכן.

ד. שטאוב: לא מתקבל על הדעת להחזיר את ההכנסות מחוק זה באמצעות מס-הכנסה. כבר צוין בפעם קודם שזה איננו מס עיסקי, אלא שכל אדם יפריש 5% מן ההון שלו, בין שהוא עסקי ובין שהוא איננו עיסקי.

ד. שטאוב: בחוק מס שבח מקרקעין, סעיף 14, כחוב במיוחד שזה לא יוכר לצורך מס הכנסה.

מ. ארנס: אנחנו רוצים בחוק חשוב, שאיננו יכולים לתזוה בו. הוצאות את הוצאותיו על המשק. אנחנו יודעים שהכספים הרושים לצורכי המשק, אבל ניתן להשיג כספים בכל מיני דרכים. יש אלטרנטיבות שונות ומתפקדות למצוא את הדרך הטובה ביותר. אינני בטוח שהדרך שאתם הצעתם היא האלטרנטיבה הטובה ביותר. איש איננו שולל את הצורך לגייס כספים, וניתן שצריך היה אפילו לגייס יותר, אך ישנו ספק אם הדרך הזאת היא טובה וברורה למשק, אם היא תשפיע בצורה חיובית על מאזן החשבונות. על עיהוד הוצאות, על עיהוד הפריזון וכיוצא באלה. אחס לא צריכים להוכיח כאן שהכסף הרוש, אלא שזאת הדרך הטובה ביותר כדי לגייס אותו.

א. רונן: איננו רוצה להיכנס עכשיו לדיון כללי על המדיניות הכלכלית. ללא ספק יש לכל שיטה של גיוס כספים השפעות גם חיוביות וגם שליליות. לדעתי כל התוכנית הכלכלית סופגת פחות מזה מסה, את כאשר עשו את השיקול האם כדאי לספוג 6 מליארה לירוח או 4 מליארה, הותלט על האלטרנטיבה השנייה משום שהצדדים השליליים בספיגת 2 מליארה הנותרים היו יותר מדי קשים. גם במס הזה אינני בטוח שהצדקה מוחלטת, ובאמת מי שמרוויח 200 אלף לירות לשנה ישלם יותר מכפול ממי שמרוויח 100 אלף לירות, אבל אם לוקחים באופן כללי את כל חלקי האוכלוסייה - נדמה לי שהמס הזה יספוג כספים מאותם קבוצות שיש להם היכולת לשלם. זה אולי לא הטוב ביותר, אבל הפחות גרוע.

ב. שטאוב: נחבקשתי על ידי חבר-הכנסת ארנס לקצר מהי השפעת המס הזה על האינדקס הספקני בינתיים לבדוק את ההשפעה ביתם לחשב. מס הנוש המוטל על רכב מחבטא בחלק של ¹⁰⁰⁰⁰⁰ מנקודה באינדקס. המס הזה יוחר גבוה

ולכן ההשפעה תהיה $\rightarrow$ 1000 א"ל של נקודה באינדקס.

י. בדר:
לדבתי מה שטאוב אני רוצה להוסיף
שחוא היה צודק אילו זה היה מס
חד פעמי, אבל בינתיים מדובר על שלוש שנים, ובלי ספק זה ייהפך למט
קבוע.

סעיף 12 (היושב-ראש קורא את הסעיף)

ד"ר קיטרון:
הסעיף הזה איננו שייך כל-כך
לחוק זה, אלא זה בעצם תיקון לחוק
מס רכוש כללי. מכיוון שמדובר כאן בחמירה הציגית ביותר של עונשים
במקרה של פיגור, אנחנו מבקשים להציע שהדבר יתול רק על פיגורים
שהחלו ביום פירסום החוק. איננו הוצים לקבוע באופן רטרואקטיבי
את השיעורים הגבוהים האלה של קנסות.

י. ש. פלומין:
אני מתנגד לכרוך שני החוקים יחד.
כן אני מתנגד להצמיד חובות האזרחים
למדד, כשאין גם הצמדה של חובות הממשלה לאזרחים. זה מוסר משונה מאד.
האם גם מצמידים פיגורים בהחזר מס?

א. שוסטק:
אם הממשלה רוצה לשנות את העונשים
על מפגרים במס רכוש, תביא תיקון
לחוק מס רכוש וידונו לגופו של דבר. זה למעשה נושא חדש, אם כי אני
מסכים שמבחינה פורמלית בלבד. הצעתי היא לכתוב בסעיף 12 רק מה יהיה
אם אדם מפגר בחשלומו המס הזה; בקשר למס רכוש, תביא תיקון לחוק ההוא.

ש. לורנץ:
יש אולי מקום להסביר לציבור שלגבי
המס הזה שהוא מס מיוחד לרכש, נוקטים
בסנקציות מיוחדות; אינני רואה סעם לנקוט בסנקציות מיוחדות על מס הרכוש
הנוקה, אלא אפשר לקבוע בחוק מינות דגן אחיה לכל המפגרים בתשלומיהם
לממשלה.

בקשר להצמחה בפלל, צריך לשקול היטב
אם לעלות על מישור זה. נדמה לי שאם חובות האזרח לממשלה יהיו גם כן
צמודים, אנחנו עלולים להתגלגל לתוהו ובוהו. כל משא ומתן, כל הסכם המחייב
תשלום, יהיה כרוך מעכשיו בהצמדה. אני תואה בזה חבר תמור מאד שמשבש
את הפעולה הכלכלית החופשית. כבר היום אנשים אינם רוצים להשקיע השקעות
קונסטרוקטיבות בתעשייה, היות ואפשר להשקיע בצמודים וזה מביא רווחים
יותר גובהים. כך אי אפשר להמשיך, ולממשלה כבר אין הכוח לעבור לדבר
אחר. הייתי מעדיף לקבוע קנס פיגורים גבוה, בערך לפי מה שמסערים תהיה
עליה במקרה של הצמדה, אך שחייבות תימכע במפורש, ולא הצמדה.

א. אפרת:
אני מציע גם כן לקבוע כאן רק את
הקנסות ההגומות הנקבעים לפיגורים
בתשלום מס רכש, ולא להצמיד זאת למס רכוש. לאחר שקראתי את דו"ח מבקר
המדינה בנוגע למה שנעשה במס-רכוש, אני חושב שצריך לעשות שם תיקונים
יסודיים, ולא דרך אגב בחוק הזה. הייתי מציע גם כן קנס יותר גבוה
והייתי, אך לא הצמדה.

א. רונן:

לפי דעתי קביעת ההצמדה ~~היא~~
הדרך היחידה כדי שאנשים לא
יחילו להמר: האם כדאי לפדות איגרות ולשלם את המס, או כדאי
להחזיק באגרות, שעלכם יעלה יותר מאשר הקנסות על הפיגורים. אם
קובעים מראש ריבית גבוהה מאד, ייתכן וזה לא יהיה מוצדק; זאת
ההך שרירותית.

י.ש. פלומין:

האם הממשלה מוכנה גם להצמיד
את החובות שלה לקבלים?!

ד. שטאוב

אנו חושבים שבתנאים שלנו,
גביית מסים באופן סדיר זה
הכרח לא יגונה. האזרחים הלניאליים משלמים את המס מרצונם ואחרים
עושים חשבון שהכי כדאי זה לא לשלם בכלל מסים. כמה שאפשר יותר
זמן. אמנם יש לרשותנו סנקציות שונות, אבל איננו רוצים להשתמש
בסנקציות אלה ועובדה היא שלא מצליחים לגבות את המסים. אם לא
יהיה ברור לכל אזרח שלא כדאי לפגור בתשלום המסים, לא נצליח
לבצע את החוק. ייתכן גם להציע הך אחרת; ייתכן שצריך לשנות
את הסעיף הקובע עכשיו תקרה לריבית, כלומר שני אחוז לחודש ולא
יותר מעשרה חודשים; אם הבוטל התיקרה יהא אולי גם כן יביא לאותה
חוצאה. בכל אופן צריך לקרוא לזה ריבית, ולא קנס. משום-מה, כאשר
מדברים על קנס, אנשים מחקוממים.

אחם בודהאי לא מצונינים

שנקים מנגנון מיוחד למס-הכש ולמס רכוש. אם במס הרכוש ישאר המצב
כפי שהיה ונקבע כאן דרך יותר תפורה רק לגבי הגבייה של מס רכוש,
הרי שאנשים ישלמו את המס הזה וימשיכו לפגור בתשלום מס רכוש.
הרי נאמר כאן בפירוש שזו הצעת חוק לחיזוק מס רכוש, ואי אפשר
להציג את הענין כאילו רצו "להגניב" משהו. זה נתון לביצוע, כדי
לאפשר גביית המס שכולם מצונינים בה.

י. בדר:

בבור שאם יש מס, צריך לשלם אותו.
בכל זאת אסור לשכוח שאם אנשים
לא משלמים בזמן, זה לא רק בגלל ספקולציות אלא אולי פשוט אין להם.
אני גם רוצה להזהיר אותכם בפני שימוש רב מדי במדד ובהצמדה. אני
מעדיף לבטל את החקרה על עליית הריבית, לעומת הכנסת ההצמדה.

מ. ארנס:

לפני שאנחנו מתפזרים אני רוצה
להעלות את ענין הביקורים של הוועדה
המשותפת לוועדת הכספיים ולוועדת החוץ והבטחון העוסקת בחקציב הבטחון.
הוחלט לערוך שלושה ביקורים, לצורך דינון מוקד על כמה נושאים העומדים
על הפרק ויש להם השלכה ישירה על חקציב הבטחון. אני פונה ליושב ראש
לעזור לנו לקיים את הביקורים האלה.

היו"ר י. קרגמן:

אינך צריך לפנות בענין זה לוועדת
הכספיים אלא לוועדה המשותפת.
אני לא רוצה להקשות, אבל אירגון הסיוורים זה דבר מסובך ואינני מציע
לדון על זה כאן. זה לא מונע מאיתנו לקיים את הישיבות, במיוחד עכשיו
לפני הפגרה.